

”Der var engang en lille reform ☺

Da de første udspil til kontanthjælpsreformen kom tidligere i 2013, skabte de naturligt nok livlig aktivitet i kommunerne. Hvad var egentlig meningen? Hvad er det nye – og ikke mindst – hvad kommer den til at betyde for organisering af ungeindsatser og for de unge selv?

I denne artikel inddrager jeg IKKE de økonomiske konsekvenser af reformen for de unge. Der er ikke mange af os, der arbejder med unge, som ser det stor lys i, at unge, som gerne vil og kan uddanne sig, skal være på lavere ydelse end unge, der enten ikke kan – eller ikke vil. Så er det sagt – og artiklen vil herefter, som opgaven var – beskrive de organisatoriske, kulturelle og faglige udfordringer, som reformen giver ”systemet” – og hvordan vi har valgt at gribe disse an i Aalborg

I Aalborg kommune blev drøftelserne i høj grad taget på det bagtæppe af samarbejde om de unge, som udgøres af vore lokale Ungestrategi.

En lokal strategi at bygge videre på

I Aalborg har vi siden 2010 haft en egentlig Ungestrategi. Strategien er udarbejdet af alle relevante ungeaktører i fællesskab: ungdomsuddannelser, ungdomsskole, grundskole, erhvervslivet i byen, jobcenter, socialcenter og UU-center og er vedtaget af et enigt byråd.

Med så stærkt et politisk og organisatorisk mandat har vi i de sidste 3 år arbejdet tæt sammen både på leder-niveau og på ”vejleder”-niveau om de fælles visioner:

Unge-strategien omhandler alle unge, men fokus ligger dog især på de 15 - 24 årige.

Unge-strategiens mål er,

- *at mindst 95 % er parate til at begynde i en ungdomsuddannelse umiddelbart efter grundskolen*
- *at der er øget fokus på erhvervsuddannelserne*
- *at flest mulige unge gennemfører den ungdomsuddannelse, som de er startet på*
- *at de unge, der ikke umiddelbart er parate, tilbydes en uddannelsesforberedende aktivitet*
- *at alle 15-24 årige er i gang med uddannelse, job eller en uddannelsesforberedende aktivitet*

Strategien kan sammenfattes i fire hovedområder:

- *Flest mulige unge skal påbegynde en uddannelse*
- *Flest mulige skal gennemføre*
- *Styrket indsats for de, der ikke kommer i gang*
- *Styrkelse af samarbejdet om de unge. 1*

---

¹ <http://www.aalborgkommune.dk/Politik/kommunens-politikker/Unge---strategi/Sider/Unge-strategi.aspx>

Både Ungestrategien selv, men også – og måske især – det samarbejde, som ligger forud for og efter strategiens vedtagelse, har haft stor betydning for den måde, vi i Aalborg møder de unge på.

Hos os er det således allerede nu en klar forventning til de unge, at de gerne vil og at de også kan tage mindst en ungdomsuddannelse. Uddannelse er naturligvis ikke et mål i sig selv, men uddannelse er den mest sikre vej til selvforsørgelse, social inklusion og til et interessant og givende voksenliv.

Når alle aktører har denne tilgang til mødet med de unge, så kan vi i langt højere grad tage vigtige indsholdsdrøftelser af, hvad det vil sige at være uddannelsesparat, hvilke aktiviteter kan bedst forberede unge til uddannelse, og hvordan samarbejder vi bedst muligt om de fælles mål.

UU-vejledningen i Ungestrategien.

UU-vejledningen har naturligvis en central placering i udmøntningen af Ungestrategien: Som den eneste institution møder vi ALLE unge og vi følger dem fra grundskolen og videre i ungdomsuddannelser. Der er selvfølgelig forskel på de unge: nogle af dem går på en privat grundskole, nogle bliver skoletrætte undervejs og skal have særlige tilbud, nogle er stærkt uafklarede og har brug for længere tid til at træffe beslutninger, nogle er målrettede i udkolingen men mister fodfæste undervejs, osv. Osv.

Og i alt ca. 10 % af de unge mellem 18 og 25 år er i kontakt med Jobcenter, socialcenter, misbrugsbehandling etc. undervejs.

Når også disse instanser i deres møde med de unge har uddannelse for øje, så bliver UU-centret en naturlig og nødvendig samarbejdspartner, og vi har, siden Ungestrategiens vedtagelse og med Ungepakke 2, styrket vores samarbejde og indsats overfor de unge under 25, som ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Vi er således med, når unge kontanthjælpsansøgere, i den første uge efter henvendelse skal afklares mht. uddannelse og en uddannelsesplan er her et redskab i udarbejdelsen af den jobplan, som myndighedsrådgiveren i Jobcentret skal udarbejde for den unge.

Kontanthjælpsreformen – hvad så?

Allerede inden kontanthjælpsreformen og førtidspensionsreformen blev fremlagt, etablerede vi i Aalborg udviklingssamarbejde "Brug for alle", som siden august 2012 har gennemgået alle unge under 30, som indtil da var fritaget for aktivering (Den såkaldte matchgruppe 3). Her har en gruppe af UU-vejledere deltaget i tværfaglige samtaler med de unge for at sikre, at der også blev sat fokus på uddannelse. Projektet har – udover betydningen for de konkrete unge – givet os yderligere erfaringer med et tættere samarbejde mellem uddannelsesvejledningen og jobcentret.

Derfor var det naturligt, da reformforslaget forelå i foråret 2013, at tage udgangspunkt i det allerede etablerede samarbejde. Og det, der sprang os i øjnene var reformens helt overordnede intention:

- at flest mulige unge kommer i uddannelse, og en øget andel bliver uddannelsesparate samt at
- Alle unge under 30 år, der ikke har gennemført en erhvervskompetence-givende uddannelse får uddannelsespålæg.

Endvidere hæftede vi os ved, at reformen skriver, at det er målet at indsatsen for unge uden uddannelse bør foregå i et miljø, hvor uddannelse er i centrum. Og hos os er det åbenlyst, at det netop er hos UU.

Det kommunale Jobcenter samlede praktikere og ledere på unge- og på social- og kontanthjælpsområdet til en temadag, og herefter har en arbejdsgruppe, hvor også ungdomsuddannelser og andre udbydere af uddannelser og uddannelsesforberedende aktiviteter var repræsenteret, arbejdet videre med at beskrive det, som netop i skrivende stund er under politisk behandling som et "Uddannelseshus" i Aalborg

Vi ved ikke, hvordan det endeligt lander. Men fagligt set er der, såvel i UU-centret som i Jobcenter og Socialcenter en udbredt enighed om, at det er positivt at have uddannelsesfokus for alle unge.

Det er vores forestilling, at UU-vejledningens fokus på uddannelse, viden om uddannelsessystemet og måske især den implicite klare forventning til unge om, at de både kan og vil uddanne sig, skal være et bærende element i indsatsen fremover.

Vi har endvidere en forventning om, at alle unge, som ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse, skal tilbydes en vejledningssamtale med en UU-vejleder – og dette INDEN, der tages beslutninger om uddannelsespålæg mv.

Et eventuelt uddannelsespålæg skal således baseres på, at den unge selv, sammen med UU-vejlederen, har lagt en uddannelsesplan for, hvilken uddannelse, den unge ønsker og retter sig mod, men også for, hvilke forberedende aktiviteter, der skal til for at den unge faktisk også bliver uddannelsesPARAT.

Og det er også tanken, at vi – ved at arbejde tæt sammen med de unge – let og smidigt kan planlægge, hvilken hjælp og støtte, den enkelte unge har brug for og krav på frem mod og under en uddannelse.

Vi håber, at får lov til at "flytte sammen" i Uddannelseshuset, så alle unge, der ønsker kontakt med en vejleder, har brug for råd og vejledning, søger kontanthjælp eller bare har brug for information om uddannelse og job, alle sammen skal henvende sig og kan få hjælp samme sted.

Ved på den måde at lade uddannelsesperspektivet fylde mest allerede i modtagelsen af de unge, vil vi gerne signalere, at alle unge i princippet har samme muligheder og rettigheder.

UU's vejledning er en uddannelsespolitisk indsats

UU-Aalborg skal fortsat – og meget gerne mere intensivt – vejlede i grundskoling og i overgangen til ungdomsuddannelse. Vi skal – selvfølgelig afhængigt af, hvordan vejledningsloven fremadrettet kommer til at se ud – forhåbentligt medvirke til, at flest muligt unge finder sig til rette i en kompetencegivende uddannelse. Og dette gerne i nogenlunde direkte forlængelse af grundskolen.

Derfor forbliver UU-Aalborg også organisatorisk en enhed i Skoleforvaltningen og det vil være Skoleudvalget, som fremover får det politiske ansvar for at prioritere UU's ressourcer og opgaveløsning i henholdsvis vejledningsopgaver i grundskolen, i overgangen og i ungevejledningen.

Det er netop denne stærke forankring i uddannelses-verdenen, der har været baggrunden for, at man i Aalborg ønsker UU's vejledningsindsats tættere på den indsats, som Jobcentret efter reformen skal yde de unge.

Og bliver det så nemt?

Tjah.... Selvom der fremover skal være fokus på, at unge under 30 skal have en kompetencegivende uddannelse, så er der jo i Social- og i Jobcenter-regi stadig en masse myndighedsopgaver, som skal løses. Kulturen her er uden tvivl i høj grad omgærdet af forholdet mellem ret og pligt, forholdet mellem ydelser og modydelser og af pligten til at træffe afgørelser og sanktionere. En kultur, som er væsensforskellig fra UU kulturens fokus på uddannelse som en ret og en mulighed for den enkelte.

Det har derfor været vigtigt for alle at fastholde UU's kernefaglighed, som bygger på følgende:

- Et kendskab til den enkelte unges uddannelses- og jobmæssige historik
- Hermed et kendskab til, hvilke læringsfællesskaber, den unge tidligere har indgået i
- Et indgående kendskab til erhvervs-kompetencegivende uddannelser og de krav, der stilles i dem
- Et indgående kendskab til de støttemuligheder, som findes i det ordinære uddannelsessystem – og hvordan disse kan iværksættes i tide til, at den unge kan få fodfæste
- Indgående kendskab til det "alternative" uddannelsessystem, som ofte kan være vejen mod en ordinær uddannelse: produktionsskoler, højskoler, ungdomsskoler, EGU-uddannelse, STU-uddannelse etc.

Ud fra dette, udvikles UU-fagligheden som evnen til at sætte den enkeltes personlige historie og ønsker i relation til uddannelse og senere job.

Vi tænker, at vi har meget at byde ind med i sådan et kommunalt Uddannelseshus. Og måske vil de unge her oven i købet møde en vejleder, de kender i forvejen.

Vi tænker også, at vi har meget at lære af vore samarbejdspartnere i Job - og Socialcentret. Når "systemerne" har haft hver sin tilgang til de unge og når beskæftigelsesindsatsen i mange år har været baseret på mistillid, kontrol og bevidstløs aktivering, så har det jo være svært for rådgivere mm. i beskæftigelsesindsatsen at tænke i løsninger frem for sanktioner, og den socialfaglige indsats har været under pres.

Når fokus er uddannelse, så vil de naturligvis også helt anderledes kunne bidrage med, hvad der skal til af støtte og hjælp for at afhjælpe enkelte unges barrierer for uddannelse.

Sammen kan vi – forhåbentligt – ændre retorikken om og med de unge, så det ikke længere handler om, hvad de unge skal og ikke må, men i stedet handler om, hvad de unge kan og gerne vil – og hvordan vi sammen kan støtte dem mest muligt.

Reform-amok?

Det kan være, at jeg/ vi tænker for naivt og har for lidt fokus på faldgruber og forringelser. Og det er naturligvis nødvendigt at have øjnene åbne i disse reform-amok-tider!

Kontanthjælpsreformen står jo ikke alene. Den skal ses i sammenhæng med pensionsreform, erhvervsskole-reform, vejledningsreform og ja, sågar Folkeskolereform.

Set fra et vejledningsperspektiv er den største risiko efter min opfattelse, hvis man betragter vejledningen som en kompenserende foranstaltning, der kan reparere ”fejl og mangler” hos de unge.²

Hvis der indføres rigide adgangskrav i form af karakterer til erhvervsuddannelserne og hvis f.eks. de redskaber og ressourcer, UU-vejledningen/ kommunerne fik i Ungepakke2 bortfalder, så vil det blive endog særdeles vanskeligt at sikre, at flere unge får mulighed for en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Og når flere unge får færre kroner at leve for, de får forsørgerpligt overfor samboende kærester og de oven i købet straffes økonomisk for at være klar til uddannelse, ja, så kan hele grundintentionen med reformen falde pladask til jorden.

Ikke desto mindre er vi altså i Aalborg parate til at slå kræfterne sammen med Jobcentret, Socialcentret og andre aktører for at vores og deres indsats i forhold til ALLE unge kan befrugte hinanden. Det bliver udfordrende – men forhåbentlig også spændende.

Anne Froberg

UU-Aalborg

---

² <http://www.denoffentlige.dk/vejledning-kan-ikke-kompensere-og-reparere>